

elsőnek tépvén fel a rónát, melyen
szitkokat mormolt, áldást és imát?

A jó fivér öröke ősitől,
hogy földet túrjon s gyűjtsön mások helyett.
S ő atkát dicsre váltva így teremtett
századokat és üdvöt — semmiből.

RÉVÜLET

Nézem ablakomnál ülve,
mint lobog a mennyek fűje.
Tenger szálból éjbevesző
fényel hull a csillageső.

Lelkem, mint a szivacs issza
szomjasan a tündértiszta
csillagzapor rezgő gyöngyként
tündén alápergő könnyét.

Búbánatom foszló szála
belevész az égi árba.
A Jóisten szempillája
idehullik a tintámba.

Felütöm a könyvem: felír.
Keresem az időt: semmi.
Dalt próbálok: nyelvemen ég.
Vagyok, mintha nem is lennék.

Alig tudom: gondolatom
én fűzöm-e? rege vajjon?
Vagy tán emlék ős emlékre:
mindennek voltam már része?

Szánt a tollam, révületben.
Álomhozó szellő lebben.
Fáradt lelkem megigézi.
Jegyzem is: Tudor Arghezi.

H O T E L M A I D A N

Irta: STOIAN GH. TUDOR

— Ma délelőtt,— mesélte valamelyik este Lisandru Vasile, — a hideg és az éhség kiűzött a kikötőbe, ahol meggémberegett tagjaimat átmelegíthettem a kazánokban kiégett és félrehányt szén mellett. Ugy gondoltam, hogy ennivalót majd kérek az idegen hajósoktól. A nap megmegvillant a felhők között, de az ember nem vehette komolyan, mint ahogy nem vehet komolyan egy bálványt, egy illuziót vagy egy virágot, amely nehény óra múlva elhervad. Mint valami induló ütemére, hosszú léptekkel igyekeztem a kikötő felé, amikor hirtelen egy gimnázista topant elém. Ha nem látom télikabátját, egyensapkáját, hócipőjét, egyszóval, hogy jól felpakolták otthonról a téli sétára, alighanem valami szegény iszákosok hóbertos gyermekének vélem. Mert halljátok csak, mit mond nekem ez a gimnázista: — Uram, hisz maga egy igazi Ártém... Igen, igen, maga valóságos Ártém, s ez a törpe, aki a nyomában topog — Káin!... Ime Ártém! Ime Káin! Ártém és Káin... Káin és Ártém... — és keztyűs kezével tapsolni kezd, akárcsak a színházban.

— Fiacskám, — mondom neki, — talán hasonlítunk valakihez?... Mi nem vagyunk azok, akiket keresel.

— Hát éppen ezt mondom én is: — hasonlítottok Ártém és Káinhoz, egy nagy orosz író, *Maxim Gorkij* elbeszéléséből. Mintha csak őket lát-nám magam előtt! Nem félték az utonállóktól, mert nincs mit elraboljanak tőletek. Nem félték a tüztől, mert nincs drága ruhátok, amibe bekapjon a láng. Nem félték a földrengéstől, árviztől... semmitől a világon. Otthonotok a piactér, ahol megtaláljátok a hegyek gyümölcseit, anélkül, hogy megismerkednétek a hegyvidék hidegével; a tavak halaival táplálkoztok, anélkül, hogy kitennétek magatokat a víz veszedelmeinek és

ami a legkedvesebb, beéritek a Baragán kenyérével, anélkül, hogy valaha is láttátok volna a tájékát. Istenetek a nap... Madonnátok a hold... Hazátok a széles világ... Nemde, kellemesen énekeltek és filozofálni is szoktatok?

— Igen, — mondom neki, — gyönyörűen tudunk sirni, s ha egy este üres hassal fekszünk le, másnap ördögös filozófusok vagyunk.

— Irigyellek benneteket, csavargók...

— Nézz meg jobban bennünket, fiacskám!

— Had'... ne mukkanj, hisz a ti csupasz testetekért **teremtette a Mindenható a napot.** És micsoda a császárok és királyok minden vértje a ti fénnel lobogó rongyaitok mellett? Semmi! Semmi! Semmi! Nézzetek hát büszkén a magasba, a mélybe, köröskörül — és örvendeztetek. Daloljátok a sehol sem hallott dalt s marjatok az életbe, mint a kutya... Csavargók! Kettőtökben a barátság páratlan formája valósult meg: egyiketek maga az egészség, a másik maga a kórság, de lelki szempontból eszményi egységet alkottok, a valóságos, élő *humanizmus monumentumát*: az erős a kezéből táplálja a gyöngét... Az emberi, — amit az iskolai könyveinkben és az ezerlépcsőjű akadémiákon hiába keresünk — az uccán járkal. Csak majmok szükségesek, hogy utánozzák...

A gimnazista folytatta mondókáját, ugyanilyen fellengző hangon, mig-nem tűzbe jött, engem pedig átmelegített. **Pulca**, a Senkifia érzéketlen maradt. Lába megdermedt rongyos bakancsában és orrcsatornáit meg-eredtek.

Még nem láttam embert, aki ilyen kegyetlen hidegben a beszédjébe beleizzadt volna, mint ez a kisdíák. A szavak, amik különös fűzérént kanyarogtak elő a szájából, — mintha évszázadok óta váraoztak volna a mellében. Ha néha fáradtan elfordítottam a fejemet, a kis demagóg szeme, haragosan rámvillant.

— Ártém! — mondja egyszerre csak reszkető hangon, — ellenségeid valamelyik éjszaka elvernek, aztán otthagynak egy rozzant bárkában a tenger partján. Ott betegeskedsz majd, összes barátaidtól, minden emberi lénytől elfeledve, egyedül Káin törődik veled és ápol, mint valami jó anya. Híreket hoz a szeretőidtől, megmondja, milyen nap van és pálinkával borogatja sebeidet... míg felépülsz. De te román Ártém, ne tégy úgy, mint az orosz: ne üzd el Káint!

Szinte tüzet okádtam mérgemben, — mondta Lisnaudru, — ez a tökmag azt képzelte, hogy csupa, gyönyörűségből csavargunk, holmi napsugaras rongyokban. Miközben azon járt az eszem, hogy miképp lekéztessenem meg a kis majmot, — azt kérdezte:

— Hol ebédeltetek?

— Gyere nézd meg...

És mind a hárman, én Pulca és a romantikus kölyök, megállunk a „Charlise” nevű kereskedelmi gőzös acélteste mellette. Nyujtogattam a nyakamat, hogy lássam, milyen zászló alatt fut, de arról a színehagyott rongyról, ami az árbóc tetején lengedezett, nem tudtam leolvasni semmit. Közönséges mosogatórongy volt, nem egyéb.

A hó szinte ünnepi fényben csillogott...

Néhány öreg koldus, egyik toprongyosabb a másikkal, valamit majszolt a tengerészek jóvoltából és megbékélten nyalogatta a száját. A látvány felbátorított... Vártam, vártam, míg kiáltásomra egy matróz jelent meg a magas fedélzeten.

— Szenyor! — **kiáltom oda neki** a lehető legmézesebb hangon; **aztán** jobbkezemet a gyomrom irányában sétáltatom, hogy megértse: fenemód éhes vagyok. A gimnazista eltátotta a száját: különösnek találta,

hogy Ártém koldul. Egyszerre csak a „Charlise” hidja megtelt matrózokkal, nagyfejűekkel, kisfejűekkel, kopaszokkal és torzonborzakkal, mint valami embertani muzeum példatára.

Röhögtek, dohányoztak és felémköpdöstek. Az ember azt hihette, hogy megharagudott az ég és a fellegekből vastag flegma zuhog. A szakállas matróz, akihez először fordultam, s aki, mint valami látványosság, összecsiszította a matrózokat, — egy lezárt sajkát dobott felém. Felnyitottam, hát üres volt. A jóllakottak ott fent gunyt üztek belőlünk, a lent ácsorgó éhesekből. A gimnázista más szemekkel nézett rám. Soványka arca még soványabbaknak látszott, és mégis azt olvastam le róla, hogy nem hiszi el, amit lát. Védelmesnie kellett a bálványát. Csöpp hija, hogy izekre nem szaggattam, hogy a tengerbe nem dobtam, — csak három pofont huztam le neki. Életem legsikerültebb pofonjait.

— Most már láttad, hogyan „ebédelnek” a csavargók? Ha még arra is kíváncsi vagy, hogy hogyan élünk és hogyan filozofálunk, este találkozzunk....

A verés csattanóan bizonyította, hogy amit látott — valóság.

J U N I U S I Z Á P O R

Irta: ALEXANDRU SAHIA

A juniusi nap tikkasztón szórta sugarait és itt-ott teljesen leperzselte a gyepet. A szárazságtól gyötört síkságon gyér és sovány kalászkók kókadoztak.

A napégette mesgyéken buzavirág és oroszlánszaj viritott.

Május közepe táján néhány zápor áztatta a földet, de azóta egy csöpp eső sem esett.

A Bărăganon valami tikkadt szomorúság ült. A Jalomita folyó lomhán kigyózott száraz partjai közt. Vonszolta magát a Duna felé.

A forró délután fullasztó levegőjében időnként egy-egy tompa lónyerítés hangzott föl.

Az ég derülten kékllett a síkság fölött. A láthatár pereméről, onnan, ahol a Bărăgan egyik szegélye a lábba süllyed egyetlen felhő úszott tévován az aratók felé.

Petre Măgăun félbeszakította a munkáját. Kinyújtózkodott, hogy csontjai beleropogtak. Kelet felől enyhe szellő kerekedett és felduzzasztotta hátán a verejtékben ázó inget. Jobb tenyere egészen zöld volt sarlója festett nyelétől. Beleakasztotta a sarlót egy kévébe, aztán egy marék porcsfüvet tépett. Szétdörzsölte a füvet a tenyerében, de a zöld szín beevődött a bőrébe és nem akart lemenni. Homlokán verejték gyöngyözött, onnan lepergett arcára, a szakállába, aztán rácsöppent golycsinge mellére.

Petre Măgăun magas, szikár, hosszunyakú parasztember volt. Valami sósból font kötél vette körül a derekát és mezitláb volt. Ha a mezőn dolgozott, térdig felgyűrte a gatyáját és ilyenkor látszott, hogy jobb lábikrája hiányzik. Egy srpnellszilánk szakította le a háborúban. Emiatt lábszára valami szüette lécnak látszott.

Mellette dolgozott Anna, a felesége, a terhességtől eltorzult hasával. Nehezen mozgott, mint valami mértéktelenül elhízott kacska. Amikor járt, lábát szétterpesztette és fel-felnyögött.